

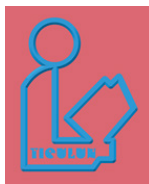
DOÃN DÂN

GIÀO THỪA

truyện ngắn

Giao thừa

Doãn Dân

Paris * 01-2026

Nguồn : *vantholacviet.com*
Ebook : *Thư viện Tiểu Lùn*

Giao thừa

DOÃN DÂN

TÂN VĂN số 49

Saigon * 05-1972

Loan vẫn đứng tỳ hai khuỷu tay lên mặt tủ, quay lưng lại phía chồng.

Tân ngược mắt nhìn vợ thật nhanh rồi lại cúi xuống. Dáng đứng có vẻ thiếu nã, mệt mỏi và thất vọng của Loan làm chàng vừa thương vừa ghét vợ.

Bỗng Loan quay phắt lại, nhìn trừng trừng vào mặt Tân, giọng gay gắt:

– Anh không biết như thế là nhục nhã lắm à? Hẹn người ta năm lần bảy lượt rồi...

Mắt Tân vụt trợn lên và miệng chàng hơi hé ra như ngạc nhiên, sửng sốt về thái độ hỗn xược của Loan. Chàng toan dùng một lời gay gắt mắng lại, nhưng trong tích tắc, chàng bưng hiếu, làm thế không ích gì. Tân lặng lẽ cúi đầu, lòng se thắt lại. Chàng nâng một bàn tay ôm mặt, giấu tiếng thở dài.

Thái độ nín thinh của Tâm như trêu chọc, thách thức nổi khó chịu, hằn học trong lòng Loan. Nàng vẫn đứng yên, nói, giọng hơi dịu đi, nhưng có vẻ mỉa mai, chua chát:

– Hừ! Rồi người ta đến bây giờ lại làm ra tươi cười, vồn vã... Thật là dê hèn...

Bỗng nàng rít lên:

– Tôi chán phải nói: "Xin khất ông bà" lắm rồi! Lần nào cũng phải chấp chân chấp tay như một kẻ ăn xin khốn nạn. Nhục lắm!

Tân vẫn không ngừng đầu lên. Nét mặt chàng lúc này trở nên bình thản lạ lùng; cái bình thản chai đá của một người nhịn nhục quá độ...

Lát sau, chàng nhìn Loan, ôn tồn nói:

– Em đừng to tiếng... Đêm ba mươi, hàng xóm người ta cười...

– Người ta còn chửi vào mặt cho nữa... Tôi nghe chán rồi...

Mắt Tân vụt quắc lên, nhưng dịu đi ngay. Chàng đứng dậy, đến bên cửa sổ nhìn ra ngoài. Trời tối đen, không một vì sao.

Loan đi lại phía Tân vừa nói:

– Anh tính sao? Bây giờ anh tính sao? Họ sẽ trở lại trước giao thừa. Họ bảo thế.

Tân không quay lại:

– Biết tính sao! Anh đã đi suốt buổi chiều...

– Nghĩa là...

Bất giác, Loan ôm mặt, chạy đến giường, ba lên khóc.

Tân vẫn đứng yên. Chàng không còn cảm thấy gì. Tiếng khóc âm ức của Loan xoáy vào đầu óc chàng, không sao dập tắt được. Chàng nhìn đăm đăm vào khoảng không đen đặc. Tân không nghe thấy có những tiếng pháo đã lác đác nổi dậy từ phía rất xa.

Một lúc sau, Tân quay vào, đến bên Loan, vẫn ôn tồn, nói:

– Anh biết em khổ... Anh có lỗi với em.. Nhưng, em nghĩ xem, quanh năm anh vất vả. Anh có chơi không để bắt em chịu đựng, khổ sở một mình đâu.

Loan nắm quay mặt vào tường, khóc thầm tức:

– Ai chả biết anh vất vả. Nhưng, sự vất vả của anh giúp vợ con được gì? Tôi không muốn suốt đời vác mặt đi vay thiên hạ... Sao anh không cố gắng lên?

Tân nói như đã nghĩ từ lâu:

– Em không nên nói thế. Không phải ai vất vả cũng có được tiền. Và cũng không phải ai không có

tiền là không vất vả. Anh đã làm hết sức anh. Anh nghèo không phải lỗi nơi anh. Ai cũng muốn có tiền để vợ con sung sướng. Nhưng sức anh chỉ có thế. Anh không muốn làm những công việc ngoài khả năng chân chính của anh để mang lại sự sung sướng cho em. Như vậy là lừa dối, bịp bợm người đời...

Loan vụt quay lại, nhồm người, nhìn thẳng vào mắt Tân:

– Anh cho là bịp bợm? Hừ! Đời nó thế cả, Sao anh không thú nhận là anh không có can đảm để làm như mọi người? Sao anh không chịu thú nhận là anh hèn kém hơn họ?

Tân quay mặt đi như lẩn tránh tia mắt vợ. Chàng có cảm tưởng

như vừa bị tát vào mặt. Nét mặt chàng nhăn nhó lại. Một lần nữa, chàng đưa tay, ôm mặt để giấu tiếng thở dài.

Có tiếng Loan nói:

– Anh hãy làm như họ. Chỉ có sự khúm núm trước mặt kẻ khác là đáng để mình tủi thẹn... Anh đã khúm núm, anh chưa biết sao?

Tân lặng lẽ đứng dậy, đi đến bên khung cửa. Chàng hết biết nói gì. Đã nhiều lần Loan và chàng cãi nhau vì những nguyên nhân tương tự, chàng nhận thấy, bao giờ mình cũng là người chịu thua, chịu kém: Đàn bà có những lý luận, đàn ông không thể nào cãi lại.

Bất giác, Tân quay lại, hỏi:

- Họ hẹn mấy giờ họ trở lại?
- Chắc chắn là trước Giao Thừa.

Trầm ngâm một lát, Tân nói:

- Em ở nhà. Anh lại đi lát nữa xem sao...

Loan im lặng.

Tân đã đẩy cánh cửa, lại quay đầu lại:

- Anh sẽ trở về trước Giao Thừa. Em nói họ ngồi đợi...

Loan vẫn im lặng. Tân bước hẳn ra ngoài. Ra khỏi nhà, Tân rẽ bên phải, đi như một kẻ không hồn. Chàng bắt đầu hối hận: trong một lúc buồn bực quá độ, đã hứa liều với Loan, bây giờ chàng biết đi đâu? Con đường trước mặt chàng

chìm hẳn vào bóng tối. Những mái nhà đứng rải rác hai bên đường đã đóng cửa từ lâu như muốn âm thầm gìn giữ sự hồi hộp đợi chờ giờ phút thiêng liêng sắp tới.

Tân thọc hai tay vào túi quần, lặng lẽ bước. Những lời Loan vừa nói, vang lên, quay cuồng, ngấm sâu vào hồn chàng. Ý nghĩ Tân cơ hồ loãng ra, tan rời giữa màn đêm mênh mông, đen kín. Theo với bước chân chàng, tiếng nói âm thầm vang lên trong óc «Đến nhà ai? Biết đến nhà ai bây giờ?» Câu nói lập đi lập lại như một tiếng kêu khẩn thiết. Có cái gì xôn xao vang động trong tâm trí Tân, bên cạnh tiếng nói âm thầm ấy. Chàng trở nên hoang mang. khổ sở.

Đến một đoạn đường có vệt ánh sáng hắt ra từ khe cửa của một căn nhà mé bên phải, Tân đứng hẳn lại, giơ tay, xem giờ: mười giờ kém năm. Sắp đến Giao Thừa ! Sắp đến cái lúc chàng phải có số tiền để trả nợ. Tự nhiên, Tân cảm thấy thân thể mệt mỏi, rã rời. Chàng đứng dựa lưng vào một thân cây bên đường, nhắm mắt lại. Và trong một thoáng, Tân không muốn nhấc chân lên nữa. Một nỗi tủi then, đôn đau đè nén từ lâu, đột nhiên bùng lên, tràn ngập lòng chàng, níu đôi chân chàng trĩu xuống. Tân như nghe rõ từng tiếng của Loan:

«Sao anh không cố gắng lên? Sao anh không chịu thú nhận là anh hèn kém... Đời nó thế cả... Anh hãy làm như mọi người...» Những

lời nói ấy, đã nhiều lần Tân được nghe, nhưng chưa lần nào chàng để ý, quan tâm đến nó như lần này. Đứng giữa một vùng đêm tối bao la, Tân cảm thấy hết sức rõ ràng, một nỗi nhục nhã, ê chề đang từ từ lún xuống, lún sâu xuống đáy lòng chàng. Tân nhắm nghiền mắt lại, mặc cho tâm hồn tha hồ thu nhận, cái cảm giác khổ đau, thấm thía ấy. Chàng muốn cắn răng chịu đựng, âm thầm chịu đựng một mình, mọi sự hắt hủi của người đời, ngay cả của Loan, như bao lâu nay chàng vẫn chịu.

Mấy phút sau, Tân lại tiếp tục bước đi. Làn không khí về khuya, dịu dịu giúp tâm thần chàng dần dần yên tĩnh. Thỉnh thoảng, một vài tiếng pháo như hết chịu đựng

nổi sự hồi hộp trong lúc chờ đợi Giao Thừa, đã nổ bật lên, vội vàng, tẻ nhạt. Rồi không gian lại trở về im lặng. Tân nghe rõ tiếng bước chân mình nện xuống nền gạch, như những tiếng kêu hần học. Chàng cố để tâm vào nỗi vắng vẻ chung quanh; chàng cố nghe ngóng, tìm kiếm những cảm giác, ý nghĩ của mình về Đêm Ba Mươi Tết. Tự nhiên, Tân thấy tâm trí thanh thoi. Chàng ngửa mặt, đón những làn gió từ xa lùa tới. Chàng thấp thoáng nhớ lại những ngày chưa có gia đình. Mỗi năm, cứ vào cái đêm quan trọng như đêm nay, Tân hay ngồi một mình trong căn phòng nhỏ, riêng biệt, nhìn ra ngoài trời tối, nghe niềm vui lâng lâng, nhẹ nhàng lan rộng trong lòng. Những lúc ấy, Tân thấy

thời gian như ngừng hẳn lại. Không gian thanh thoát, êm ả lạ lùng. Mọi vật đều yên lặng. Mọi nơi đều yên lặng. Trong bầu không khí vào những phút trước giao thừa, dường như có một niềm vui đầm ấm, luôn luôn âm thầm xao động bàng bạc ở khắp mọi nơi, trong mọi lòng người. Cảnh vật như nín thở, trang nghiêm đón chờ cái giây phút quan trọng, thiêng liêng đã được nâng niu, chọn lọc suốt một năm trời. Tân thấy tâm hồn mình đang cùng thời gian, dần dần đổi mới. Chàng vui sướng nôn nao...

Nhưng, tất cả những cảm nghĩ ấy, từ mấy năm nay, chàng không có nữa. Lạ một điều là, cứ tối ba mươi là chàng phải đi vay tiền, mặc dầu suốt năm chàng đã nai

lưng làm việc. Và lạ hơn nữa là, chàng đi vay không phải để tiêu, nhưng để trả nợ. Món nợ bù đắp, theo đuổi món kia, liên tiếp không ngừng. Đêm ba mươi Tết năm nào hai vợ chồng cũng dẫn vật nhau vì tiền. Và năm nào Tân cũng được nghe những lời của Loan tương tự như hồi nãy. Cái mục giải trí tất niên của Tân, quả tình không có gì làm chàng hứng khởi. Tết năm ngoái, Tân đã đi bộ dòng dĩa suốt từ buổi chiều cho đến tận lúc Giao Thừa mà vẫn không vay ai được đồng nào. Cuối cùng, chàng đành lang thang ngoài đường mãi tới gần hai giờ sáng mới dám mò về. Sáng sớm hôm sau, câu đầu tiên Tân nói với vợ là câu: "Năm mới, anh long trọng hứa với em, năm nay anh sẽ cố gắng hơn nữa để khỏi

phải đi trốn nợ đêm ba mươi Tết... Vạn nhất, nếu có phải đi, anh sẽ cố vay bằng được. Anh sẽ đâm đá, kê dao vào cổ những kẻ có tiền..." Hai vợ chồng nhìn nhau, cùng bật cười. Lòng Tân như sát muối.

Nhưng bây giờ, Tân biết đâm đá ai đây? Chàng vẫn cúi đầu, lặng lẽ bước. Nỗi tủi thẹn về thân phận mình, hòa lẫn với tình thương Loan mỗi lúc mỗi cồn cào trong dạ. Lúc này, nhớ lại lời Loan, Tân thấy nàng có lý đôi phần khi trách móc mình. Hình dung lại nét mặt cau có, giận hờn của vợ, chàng cảm thấy xót xa. Tân bước chân đi mà tưởng chừng mình trôi chơi vơi trong nỗi đau khổ mê mông, vô đáy. Chàng vừa thương Loan vừa thương chính bản thân mình. Linh

tính cho Tân biết, đêm nay rồi lại như đêm ba mươi năm ngoài mất thôi: chàng lại phải đi lang thang thế này cho đến quá lúc Giao Thừa. Hình ảnh một vài bộ mặt quen thuộc, loáng thoáng hiện ra trong tâm trí Tân. Chàng soát lại vẻ mặt từng người rồi âm thầm tìm kiếm những người quen khác, như dò tìm những con số của lô độ đặc trúng hai triệu đồng. Cuối cùng, Tân vẫn chỉ gặp những bộ mặt mà đã ít nhất một lần, chàng nói với họ câu: «Tôi biết thế này thì phiền... Nhưng vì hoàn cảnh...» Tân đã nói câu đó nhiều đến độ, bây giờ, mỗi khi muốn nhờ ai việc gì, dù rất nhỏ, chàng cũng mở đầu: «Tôi biết thế này thì phiền...»

Một hôm, đang ngồi ăn cơm

ở nhà người bạn, muốn nhờ chị người làm vặn lại cái quạt trần đang quay nhanh quá, chàng cũng mở đầu:

– Tôi biết thế này thì phiền chị lắm. Nhưng vì hoàn cảnh... không đứng lên được, chị vui lòng vặn giùm lại cho cái quạt.

Vợ chồng người bạn tưởng chàng nói đùa, cùng phá lên cười. Mặt Tân nóng ran như người bị bỏng...

Cho đến bây giờ, Tân không thể nào nhớ được, mình đã nói vậy với bao nhiêu người. Chàng chỉ nhớ mỗi một lần, chàng đã nói câu đó với bà chị họ. Lần ấy cách đây nửa năm, khi Loan bị bệnh, phải đi bác sĩ.

Tân nhớ rõ ràng, hôm đó, sau khi đã bán hết mọi thứ có thể bán được, đi vay cùng khắp để chữa cho Loan mà bệnh nàng vẫn chưa thuyên giảm, chàng theo lời khuyên của Loan, tìm tới bà Huyền.

Buổi chiều hôm ấy, Tân vừa bước chân vào nhà, bà Huyền đã từ dưới bếp, ì ạch chạy lên, mừng rỡ:

– A ! Chú Tân ! Sao lâu lắm không thấy chú lại chơi? Mô Phật ! Dạo này chú béo trắng ra...

Nụ cười và câu chào đón niềm nở của bà chị họ có thân hình to lớn, mập mạp, làm ý định mượn tiền của Tân, bỗng nhỏ tóp đi một cách thảm hại.

Chàng toan cười cười, giải thích về sự «lâu không thấy chú lại chơi» thì bà Huyền đã lại vồn vã:

– Chú lên lầu ngồi chơi, đợi chị. Dưới này bừa bộn quá. Chị vừa đi về, chưa kịp thu dọn... Chị rửa cái tay rồi chị lên.

Nói xong, bà Huyền lại ì ạch chạy vội xuống nhà. Tân đứng nhìn quanh, lưỡng lự, ngập ngừng, rồi chàng chép miệng bước lên cầu thang. Chàng thầm nhủ: "Phải vào đề ngay mới được."

Tân vừa ngồi xuống chiếc ghế bành bọc nhung đỏ, kê ở giữa nhà thì bà Huyền lên tới. Bà gọi người làm rót nước, rồi quay sang Tân:

– Thím ấy đâu? Sao chú không rủ thím cùng đi?

Như gặp một dịp may hiếm hoi, đất đỏ, Tân nói ngay:

– Nhà em ồm. Nhà em ồm nặng. Em...

Tân tự nhiên ngừng lại. Chàng thoáng thấy mình hèn hạ, toan đem cái ồm của vợ để cầu xin tình thương kẻ khác.

Nét mặt bà Huyền bỗng trở nên quan trọng lạ thường. Bà tròn đôi mắt ốc nhồi, lao đầu về phía trước, nhìn Tân:

– Thím ấy ồm? Mô Phật ! Có sao không?

Tân mỉm cười:

– Hồi này chị có vẻ sùng đạo Phật?

Bà Huyền cười rung cả hai bên má và cái bụng:

– Lạ Thánh. Ít lâu nay chị cũng năng đi lễ Chùa. Ấy. Trời Phật độ trì, mấy năm nay anh chị với các cháu chả làm sao cả. Chú cũng nên khuyên thím ấy ngày rằm, mồng một năng đi lại kéo Thánh quả, Thánh vật, ốm thì chết.

Tân «dạ» nhỏ một tiếng. Chàng nhìn thân bình bà chị, nghĩ thầm: «Bà tha vật Thánh là phước lắm rồi. Thánh nào vật nổi bà...» Ý nghĩ đó làm chàng lại mỉm cười.

Giọng bà Huyền đột ngột:

– Chắc chú chưa xơi cơm? Ở đây dùng cơm với anh chị. Anh đi làm cũng sắp về...

Tân lúng túng, không biết nói sao. Chàng cúi đầu, suy nghĩ. Chàng tự hỏi mình trong óc: «Có nên không? Có nên hỏi ngay không?»

Bất giác, chàng vụt nhìn lên, nghiêm nét mặt, nhìn bà Huyền:

– Em biết thế này thì phiền chị lắm. Nhưng vì hoàn cảnh...

Bà Huyền đã cầm lá trầu định tèm, lại bỏ xuống bàn, nhón mắt nhìn Tân:

– Có gì thế, chú?

Chàng nói:

– Nhà em hiện đang ốm nặng, cần tiền để chữa. Chị vui lòng cho em mượn tạm hai nghìn. Cuối tháng, em xin hoàn chị liền.

Nói được câu đó, Tân nhẹ bồng cả người. Chàng nhìn bà Huyền, chờ đợi.

Trên nét mặt người chị bây giờ không còn một dấu vết nhỏ của sự vui mừng hồi nãy. Bà cúi đầu, tỏ vẻ suy nghĩ lao lung, như thể chính bà mới là người đau khổ. Chàng hồi hộp.

Lát sau, bà nói:

– Tội nghiệp: Thấy thím ấy ốm, chị thật đau lòng. Có Trời Phật chứng giám cho chị. Nhưng, chả nói giấu gì chủ, anh đi làm mỗi tháng có hai chục ngàn, thôi thì bao nhiêu thứ phải tiêu. Chú xem...

Tân đưa vôi tách nước lên uống để nên tiếng thở dài toan buột

ra khỏi miệng. Chàng quay nhìn vợ vẫn ra ngoài hành lang và đột nhiên, chàng có cảm tưởng, mình vừa lổ vốn sau một chuyến buôn bằng cả danh dự của chàng. Nhắm lại lời bà Huyền vừa nói, Tân ngạc nhiên, thầm nghĩ: «Quái ! Nhà này họ vừa tiêu vừa lấy tiền hun chuột chắc?»

Có tiếng bà Huyền hỏi:

– Thím ấy ốm ra sao?

Tân quay lại:

– Nhà em bị thương hàn.

– Mô Phật. Chú nhớ bảo thím ấy chớ có ăn cơm vào.

Tân nói:

– Cám ơn chị.

Chàng muốn thêm: «Tưởng phải kiếm cơm cho thím ấy ăn mới khó. Chứ lại kiêng cơm thì còn gì may mắn cho bằng». Chàng lại mỉm cười, im lặng. Trong một giây, Tân thấy tiêu tan hết mọi hy vọng ở đời.

Ngồi một lát, không thấy Tân nói gì thêm, bà Huyền đứng dậy:

– Xin lỗi chú. Chị xuống bảo người làm xấp cơm rồi lên ngay. Ở đây dùng cơm với anh chị. nghe,

Tân không để ý đến câu nói của người chị họ. Chàng ngồi chết trân trên ghế. Hình ảnh bộ mặt vàng bủng, đôi mắt hõm sâu của Loan, hiện rõ trong đầu chàng. Đợi bà Huyền xuống hẳn dưới nhà, còn lại một mình, chàng đưa một tay lên

dui mắt. Chàng ngạc nhiên thấy nước mắt mình đã ứa ra tự lúc nào. Chàng giật mình lo sợ: «Liệu bà Huyền có thấy mình khóc không? Nhảm ! Nhảm hết sức...»

Không biết bao lâu sau, Tân đứng dậy, lưng thưng xuống nhà.

Đang ngồi ăn cơm cùng mọi người, thấy Tân, bà Huyền kêu lên thảng thốt:

– Chết thật. Tưởng chú Tân về rồi.

Bà quay sang đứa con nhỏ, gay gắt:

– Tao đã bảo con Bích lên mời chú xuống xơi cơm, mà không lên hả? Con này đoảng thật !

Rồi mọi người nhao nhao lên mời Tân. Nhưng chàng không nghe thấy. Chàng cười, nói:

– Cám ơn anh chị. Em phải về. Nhà em đang đợi.

Bà Huyền chép miệng:

– Thôi thế thì khi khác vậy. Xin lỗi chú nhé. Chú cho anh chị và các cháu gửi lời thăm thím. Khi nào thím khỏe, thế nào cũng mời chú thím đến ăn cơm với tụi tôi. Không tới tôi giận đó, nghe.

Tân không trả lời, bước vội ra ngoài. Ra đến đường, Tân có cảm tưởng, mình vừa đánh mất điều gì thiêng liêng quý giá nhất đời, ở bên trong nhà bà chị. Tân thầm hiểu, thế là từ nay, sẽ không bao

giờ chàng dám gặp bà. Không bao giờ nữa.

Từ hôm ấy, Tân rất thận trọng, dè dặt mỗi khi muốn nói với ai: “Tôi biết thế này thì phiền... nhưng vì hoàn cảnh...”

Tân đã cố gắng, làm việc bằng hết sức mình để tránh những dịp phải dùng đến câu nói ấy, song, chàng đau đớn nhận ra: sức mình có hạn. Và chàng linh cảm, rồi đây chàng sẽ còn dùng tới nó chưa biết đến bao giờ...

Tới một đầu đường có nhiều ánh sáng, Tân đột ngột đứng lại. Chàng sửng sò, ngạc nhiên: mình đang đứng ở trước con ngõ vào nhà bà Huyền. Chàng nheo mắt nhìn lên tòa nhà hai tầng màu xám tro,

đứng sừng sững trong vùng ánh sáng phía cuối ngõ. Chàng chép miệng, khẽ lắc đầu, quay gót. Đi được mấy bước, Tân giờ tay xem giờ: mười rưỡi. Bỗng dừng, lòng chàng nôn nao, nóng nảy. Cái ý nghĩ «phải vay được tiền trước lúc Giao Thừa» như một làn sóng, ào ạt nổi lên, bồi hồi, cấp bách. Chàng bước nhanh hơn, cuống cuồng, bối rối, như một con chim ngơ ngác, hốt hoảng, không biết phải ẩn chỗ nào để né mũi tên hòn đạn đang từ mọi nơi lao tới. Tiếng pháo bắt đầu nổi lên từ một phía nào rất xa, lẻ loi, rời rạc, rồi lan ra mau chóng, phút chốc trở nên giòn giã khắp nơi, vây bọc lấy Tân. Chàng hoang mang, bàng hoàng, hồi hộp. Tân bước những bước thật dài và thấy mình bơ vơ, lạc lõng. Hình

ảnh những bộ mặt quen thuộc lại thấp thoáng hiện ra, lướt vội qua tâm trí Tân. Hình ảnh những bộ mặt nặng như đồ chì của vợ chồng người chủ nợ... hình ảnh vẻ mặt cau có, giận dữ của Loan chập chờn, lảng vảng... Lại vẫn những bộ mặt quen thuộc hiện ra: bà Huyền; ông Trung; ông Lợi... anh Hóa... anh...

Bất giác, Tân đứng sững lại. Một tia sáng vụt loé lên trong ý nghĩ chàng như một vì sao dồi dào. Rồi một niềm vui bất ngờ, đột ngột. Tân không đưa tay ôm mặt, mặc cho một tiếng thở dài tự do buột ra khỏi miệng. Chàng có cảm tưởng, bao nhiêu lo lắng từ tối đến giờ, vừa trôi theo tiếng thở dài, ra đi hết thảy. Chàng ngược mắt lên, định lại tâm trí, đoạn rẽ sang tay

trái đề đến nhà Bằng – người bạn cùng sở của chàng hồi trước.

Đi hết con đường gạch nhỏ, Tân đứng lại trước cửa một căn nhà xinh xắn, tường quét vôi vàng. Mùi thuốc pháo thoang thoảng đâu đây. Chàng ghé mắt nhìn qua khe cửa: bên trong ánh sáng huy hoàng, rực rỡ. Tân thoáng thấy cảnh trí nơi đây cao xa quá đối với chàng.

Tân ngáp ngừng vài giây, rồi chặc lưỡi, giơ tay gõ cửa.

Có tiếng đàn bà từ trong vọng ra:

– Ai đó?

Tân đứng cúi đầu, im lặng. Lại có tiếng hỏi:

– Ai ngoài ấy đó?

Nhận ra tiếng Thùy, vợ Bằng, Tân hơi e ngại. Có tiếng dép lê sền sệt bên trong, rõ dần...

Tiếng nói của Thùy sát ngay cánh cửa:

– Ai? Sao không nói?

– Tôi. Tân đây. Anh Bằng có nhà không chị?

Không có tiếng trả lời. Chỉ có tiếng gọi vang lên:

– Anh Bằng ời. Có khách.

Có tiếng chân bước hấp tấp từ nhà trong đi ra. Cánh cửa bật mở. Ánh sáng đổ xô ra ôm choàng lấy Tân làm chàng hoa mắt.

Bằng ngạc nhiên một cách mừng rỡ:

– Tân!Ồ Tân! Đi đâu mà lại mò đến giờ này? Vào đây.

Tân đứng im, ngần ngại. Bằng nắm vai Tân, vồn vã:

– Vào đây, cậu. Tôi đang tưới cho mấy cành mai.

Tân cúi đầu chào Thùy rồi theo Bằng vào phòng khách. Không khí ở đây mát dịu hẳn đi. Bằng lú lú bảo vợ đi pha nước, sai người làm lấy thuốc lá, quay sang Tân, cười:

– Cậu đến “xông nhà” hơi sớm đấy nhé. Sao? Ít lâu nay làm ăn thế nào? Bà xã mạnh không?

Tân gật đầu:

– Cám ơn cậu. Bà xã tôi mạnh hơn tôi tưởng. Đủ sức đuổi tôi ra khỏi nhà đêm ba mươi Tết.

Hai người cùng cười. Tân đưa mắt nhìn quanh gian phòng sáng sủa, trang hoàng đẹp đẽ. Chàng nghĩ phớt qua về những lời đồn đại của anh em bạn về Bằng trước kia. Chàng thầm nghĩ: “Chắc họ nói oan. Bằng đâu đến nổi keo bần như họ tưởng.”

Khi đã ngồi ngay ngắn đối diện Bằng, Tân không dám kéo dài câu chuyện, nói luôn:

– Tôi biết thế này thì phiền cậu lắm. Nhưng vì hoàn cảnh...

Trái với nét mặt quan trọng của bà Huyền hôm nào, Bằng tươi cười, hỏi:

– Sao? Có điều gì phiền?

Tự nhiên Tân im bật. Chàng lên nhìn cặp mắt láu lỉnh của Bằng, dò hỏi. Vài giây sau, chàng nói:

– Tôi biết là phiền cậu...

Chợt nhận ra mình lập lại lời vừa nói, Tân lại im bật.

Bằng vừa đón bao thuốc Salem trên tay chị người làm, vừa nhìn Tân, nóng nảy:

– Có gì quan trọng không? Cậu nói phứt đi.

Tân nhận thấy thái độ sốt sắng, nóng nảy của Bằng có vẻ tự nhiên, thành thực. Chàng đâm ra lo sợ. Chàng ngạc nhiên thầm hỏi: “Hay đây không phải là Bằng? Hẳn thay

đổi nhiều thế sao?” Và chàng mỉm cười yên tâm, vì người ngồi trước mặt chàng, quả thật là Bằng.

Cầm điều thuốc lá Bằng mời, Tân nhìn thẳng vào mắt Bằng, nói:

– Tôi đang cần gấp một số tiền là ba nghìn. Định đến nhờ cậu...

Bằng thở dài khoan khoái:

– Tưởng gì! Thế mà không nói ngay. Cậu vẫn vớ vẫn như dạo nào.

Bằng cười phá lên, bật diêm cho Tân châm thuốc. Hắn có vẻ khoái vì đã bảo Tân “vớ vẫn” một cách thân mật. Bằng nói:

– Được rồi. Ngồi hút điều thuốc với nhau đã. Để chừng đã gần một năm mình mới gặp nhau. Thỉnh

thoảng tứ vẫn nhắc đến cậu.

Tân lại lên nhìn nét mặt Bằng như nghi ngờ, lo ngại. Chàng muốn thử đoán hai tiếng “được rồi” Bằng vừa nói báo hiệu điều vui hay buồn, nhưng chàng không dám đoán hẳn.

Tân nói:

– Tôi cần trước Giao Thừa. Cậu xem thế nào:

Bằng tròn mắt:

– Trước Giao thừa?

– Ừ. Trước Giao thừa.

Tân thấy nét mặt Bằng nghiêm hẳn lại, dáng suy nghĩ. Chàng hồi hộp.

Vài phút sau, Bằng nói:

– Hiện giờ tụi này cũng không còn đủ số cậu cần... Vừa mua sắm hồi chiều hết bọn...

Tim Tân bỗng thót lại. Chàng định nói, Bằng đã tiếp:

– Nhưng tôi có thể hỏi cho cậu được.

Hắn gật gật đầu, nét mặt suy nghĩ, nói như nói một mình:

– Ừ... ừ... được... được...

Rồi đột nhiên, hắn nhìn Tân:

– Cậu cần trước Giao Thừa? Vậy đi ngay với tôi kéo không kịp.

Bằng giơ tay xem giờ và đứng bật dậy. Tân cũng đứng lên theo, thấy yêu Bằng quá. Chàng muốn hỏi hắn một câu, song lại nhủ thầm:

“Không nên hỏi trước. Bằng đã nói là phải vay được”. Như đoán được ý nghĩ của Tân, Bằng nói:

– Chỗ này là bạn thân của tôi: me sừ Hoan, chắc cậu không biết. Tôi hỏi được liền, cậu cứ yên tâm.

Bằng vào nhà trong, một lát, dắt chiếc vespa đi ra, cùng Tân bước ra ngoài.

Dọc đường, ngồi phía sau Bằng, Tân thấy lòng lâng lâng sung sướng. Chàng như đang bay bổng, mặc sức múa may, bỏ hết trong nỗi vui mừng đầy ngập khắp trời. Tân nhìn đắm đắm lên gáy bạn. Chàng cảm động về lòng tốt của Bằng. Chàng ngạc nhiên, không hiểu tại sao Bằng lại tử tế với mình như vậy. Chàng nhớ đến những ngày

còn làm cùng sở với Bằng, nghe bạn bè bàn tán về tính nết bủn xỉn của Bằng, Tân ân hận rằng hồi đó chàng đã quá nhẹ dạ, tin lời họ mà có những ý nghĩ không tốt cho Bằng. Bây giờ, trong một hoàn cảnh quần bách cùng cực, phải tìm đến Bằng, Tân mới được biết lòng bạn. Chàng hối hận biết bao. Không ngờ sự thể lại xảy ra tốt đẹp thế này. Tốt đẹp ngoài sức tưởng tượng của chàng. Rồi Tân nảy ra cái ý muốn ngây thơ, chân thật: ngay lúc này, thú thực với Bằng những ý nghĩ không tốt của mình hồi trước, rồi xin Bằng tha thứ. Nhưng Tân chỉ muốn vậy thôi. Chàng biết, mình không thể nói ra được. Kỳ cục lắm. Nhỡ Bằng không “tha thứ”, lại đuổi chàng xuống, không vay tiền hộ, chàng biết tính sao? Nghĩ vậy, Tân

lại càng hối hận. Chàng chăm chú nhìn mông lưng của Bằng chỉ cách mặt chàng vài tấc. Rồi chẳng hiểu nghĩ sao, chàng phân vân, lưỡng lự, đoạn, vòng tay ôm ngang người bạn, như một cách tỏ ra ăn năn, hối hận và cảm ơn lòng tốt của Bằng.

Chiếc xe đỗ xịch lại trước cửa nhà cao lớn làm ý nghĩ Tân ngừng lại. Chàng bước xuống đất, ngo ngác nhìn quanh. Tân không nhớ rõ mình đã đi qua nơi này lần nào hay chưa. Hình như chưa thì phải.

Có tiếng Bằng nói:

– Vào đây với tôi. Đừng ngại.

Tân đi theo Bằng như một đứa trẻ, vừa hoang mang vừa vui sướng. Chàng thấy Bằng đưa mình

vào một tòa nhà rộng rãi vô cùng. Không khí nơi đây lạnh và trang trọng khác thường. Chàng nghe rờn rợn trong lòng. Tân ngơ ngác nhìn những đồ đạc im lìm, sừng sững trong khắp tòa nhà lặng thinh như không người ở.

– Đứng đợi một lát. Hắn ra bây giờ.

Bằng vừa dứt lời thì một người đàn ông, không rõ từ căn phòng nào, hấp tấp đến chỗ hai người. Bằng giới thiệu:

– Anh Tân. Anh Hoan. Cả hai cùng là bạn thân.

Người đàn ông lạ, tươi cười giơ tay bắt tay Tân:

– Hân hạnh quen anh.

Tân nhìn anh ta, lí nhí nói một câu chính chàng cũng không nghe rõ. Chàng cảm thấy bên lén như một cô gái, lần đầu tiên ra mắt mẹ chồng.

Có tiếng Hoan nói:

– Mời hai anh sang phòng bên. Mình “làm” một ly Whisky cho đỡ lạnh.

Bằng gạt đi, nói:

– Lạnh cái mẹ gì. Tớ đến mượn cậu cho Tân ba nghìn. Cần lắm. Không thể ngồi chơi được. Để sáng mai.

Tân sững sờ trước câu nói dễ dàng quá mức của Bằng, y như hần thò tay vào túi lấy tiền. Chàng phục Bằng sát đất. Chàng thoáng nghĩ

đến bao phút khổ sở, phân vân của mình trước khi muốn hỏi vay ai. Và chàng tự biết, mình không thể so sánh với Bằng được. Chàng nghĩ: “Có lẽ ‘sù’ này cũng vào loại tốt nên Bằng mới đưa mình vào đây mà không ngại”. Và Tân tự hiểu, mình chẳng cần nói lời nào.

Tiếng Hoan:

– Gì mà gấp vậy? Hãy mời anh Tân xơi chén nước đã.

Bằng lắc đầu:

– Không được. Vội lắm.

Người đàn ông có vẻ thất vọng:

– Vậy các anh đứng đây, tôi xin lỗi một chút.

Rồi anh ta hấp tấp trở vào nhà trong.

Bằng ghé tai Tân nói nhỏ:

– Tôi vẫn lấy tiền của hủn. Cậu đừng ngại. Năm bảy nghìn đối với hủn như một hạt muối ở biển...

Tân im lặng. Chàng thấy mình bé nhỏ, hèn kém hủn đi trong tòa nhà rộng và trước lời Bằng vừa nói.

Vài phút sau, Hoan đi ra, đưa cho Bằng chiếc phong bì dày cộm, vẫn tươi cười, nói:

– Cậu tệ lắm. Lúc nào cũng vội.

Quay sang Tân, bắt tiếp:

– Anh biết nhà, thỉnh thoảng mời anh ghé chơi.

Tân cảm động, nói một câu mà đã nhiều lần chàng nói với thật nhiều người:

– Xin cảm ơn anh. Tôi quả không biết nói gì để cảm ơn lòng tốt của anh.

Trong khi nói vậy, Tân thoáng nhớ lời Loan: “Anh đã khúm núm, anh chưa biết sao?” Và chàng thấy mình đang khúm núm thật.

Hoan cười, cời mở:

– Anh có vẻ khách sáo đấy nhé. Chỗ anh em cả. Anh cứ vứt chuyện đó đi, đừng thèm nghĩ tới.

Bằng đưa chiếc phong bì cho Tân:

– Bây giờ tôi đưa cậu về. Mười một giờ rồi.

Sau khi bắt tay Hoan, Tân theo Bằng ra cửa.

Đến đường, Tân nhìn Bằng muốn nói thật nhiều mà không nói được. Mãi đến khi hăn giục lên xe, Tân mới nói:

– Cám ơn cậu. Tôi không biết nói gì để cám ơn lòng tốt của cậu. Bây giờ cậu cho tôi về một mình.

Bằng cười:

– Cũng được. Sáng mai tụi này sẽ đến chúc Tết vợ chồng cậu.

Nói xong. Bằng rút ga, chiếc xe vụt đi.

Tân đứng nhìn theo cho đến khi bóng Bằng khuất hăn ở phía cuối đường. Trước khi quay gót bước

di, chàng nhìn quanh quần một lần nữa. Và lúc này, chàng lại nhận ra, nơi đây, mới tuần trước, chàng đã đi qua một lần. Chàng chép miệng, tự trách mình: «Đồng tiền lại cũng làm mình lú lẫn đến thế hay sao!»

Đến đầu một ngã tư, Tân thấy ánh sáng chột bùng lên rực rỡ. Tiếng pháo từ mọi nơi cùng lúc, trỗi dậy tung bùng. Tuy nhiên, Tân nghe những tiếng nổ râm ran ấy xa xôi, mơ hồ như từ phía nào rất xa vọng lại. Chàng vừa bước đi, vừa bàng hoàng nhớ lại mọi việc vừa mới xảy ra. Chàng vẫn còn ngạc nhiên, ngỡ ngác, không hiểu vì lẽ gì mọi người lại tử tế, dễ dàng với mình đến thế. Cái thành kiến đời là xấu xa, ích kỷ đã nằm bẹp nơi trí óc chàng từ bao năm nay, bây

giờ bỗng muốn lung lay, sụp đổ. Tân thọc tay vào túi, nắn nắn chiếc phong bì như mân mê chính niềm sung sướng của mình. Chàng nghĩ đến Bằng, đến Hoan với một tấm lòng biết ơn chân thật. Chàng nghĩ đến Loan, đến vợ chồng người chủ nợ, và thấy hớn hờ vô cùng. Tân bước nhanh hơn.

Chàng về đến nhà thì Loan vẫn chưa đi ngủ. Nàng đang ngồi ủ rũ bên chiếc bàn con kê ở giữa nhà. Thấy Tân về, Loan ngược lên nhìn, lặng lẽ. Tân hiểu rằng Loan không dám cất tiếng hỏi chàng về kết quả... Trong một giây, chàng thương nàng tê dại. Tân lại nắn nắn chiếc phong bì trong túi. Chàng định rút ra đưa ngay cho Loan. Nhưng, tự nhiên, Tân trở nên phẫn khởi, mạnh dạn,

nảy ra cái ý muốn trêu nàng. Chàng vờ làm vẻ mặt buồn rầu, hỏi:

– Họ trở lại chưa, em?

Loan vẫn ngồi yên:

– Họ trở lại rồi.

Tân ngạc nhiên:

– Họ trở lại rồi? Họ nói sao?

Loan vẫn giữ nét mặt lạnh lùng.

– Họ cho khất đến ra giêng. Nói khô cả cổ... như van như lạy... Sao anh không để đến sáng hãy về?

Tân cảm thấy niềm vui trong lòng bắt đầu cụt hứng. Nghe giọng nói trách móc, khó chịu của Loan, chàng đâm ra tủi thân. Chàng nắm chặt chiếc phong bì trong tay, dịu giọng:

– Thì anh cũng phải đi xoay chứ. Em cũng nên biết...

Loan vùng đứng dậy:

– Tôi không cần biết gì cả. Sao anh không ở nhà mà van xin họ? Anh có biết đâu cái khổ của kẻ khát nợ. Thiếu nước quỳ xuống, lạy người ta...

Tân cảm thấy khó chịu thực sự. Chàng gắt lên:

– Em im đi. Đêm ba mươi...

– Tôi không im.

Tân đứng ngây người trước cửa, quắc mắt nhìn Loan. Giọng chàng đanh lại:

– Em không được quyền hỗn xược với anh. Dù sao em cũng chỉ

là đàn bà, cũng chỉ là vợ...

Loan đứng dậy, đi đến bên chiếc tủ, quay lại, cãi:

– Tôi không hỗn với ai hết. Người ta chịu khổ cũng chỉ được đến một mức nào thôi.

Tân cố dẫn lòng, đến gần Loan hơn, ôn tồn nói:

– Anh biết. Anh biết em khổ. Nhưng anh thì sao? Anh có sung sướng gì không? Nhiều khi người ta phải biết đè nén ước vọng của mình...

Loan xua tay:

– Thôi. Thôi. Tôi chán nghe những lời ấy lắm rồi. Hừ! Đè nén! Tôi không biết đè nén. Không người

đàn bà nào biết đề nén hoài hoài như một con vật.

Tân trừng trừng nhìn Loan. Trong chớp mắt, chàng như trông thấy rõ ràng tất cả những cái đề hèn, khốn nạn trong lòng người đàn bà. Chàng rút chiếc phong bì ra khỏi túi, ném về phía Loan:

– Tiền đây. Cầm lấy. Đồ khốn!

Hai mắt Loan vụt long lên. Đôi lông mày nàng dựng ngược. Nàng không nhìn những tờ giấy bạc xố ra, bay tơi tả trên nền nhà. Loan nhìn như thôi miên vào mắt Tân, sùng sộ:

– Anh bảo ai đồ khốn? Anh thì là gì? Để cho vợ con khổ sở như một con chó thì là gì? Là gì?

Tân bấu môi:

– Hừ! Im đi và cầm lấy tiền. Cô chỉ muốn tiền dù có phải vùi dập chồng cô. Sao lại có người đê hèn đến cái mức ấy!

Loan hét lên:

– Anh nói ai? Anh bảo ai đê hèn?

Mắt Tân chột sáng lên lạ lùng. Chàng nhìn chăm chặp vào khuôn mặt đỏ gay, căng ra, của Loan. Tân nói, dần từng tiếng:

– Tôi bảo cô!

Loan không nghĩ ngợi, thuận tay vớ ngay chiếc bình hoa trên mặt tủ, lao mạnh về phía chồng.

Tân rú lên...

– Anh. Anh Tân. Anh sao thế?

Loan lay mạnh vai chồng. Tân choàng tỉnh dậy. Mồ hôi chàng vã ra đầy người. Chàng hốt hoảng, đảo mắt nhìn quanh:

– Gì thế? Cái gì thế?

Loan nhìn chồng, mỉm cười:

– Anh rú lên làm em sợ quá. Đạo này, anh hay ngủ mê ghê. Dậy đi, có khách.

Tân chưa hết bàng hoàng, hỏi dồn dập:

– Sao? Anh vừa ngủ mê à? Ai còn đến chơi vào giờ này? Giao Thừa chưa?

Loan ghé sát miệng vào tai chồng, nói nhỏ...

Và theo ngón tay Loan, Tân nhón nhác nhìn ra nhà ngoài. Qua tấm màn gió mỏng, chàng thoáng trông thấy vợ chồng người chủ nợ.

(11-11-1961)

